

Daarom kan het eenvoudige woord zooveel voor de opvoeding beteekenen, omdat de oprechte liefde dit woord sterk maakt, zoodat het na jaren nog leidt en bewaart.

Christen-zijn, zei Dr Jonker eens, dat is liefhebben.

Dat moet wel, omdat Christus' leven op aarde één liefdesopenbaring was.

Aan den verrader reikt Jezus nog de hand der vriendschap; als ze Hem slaan in het gezicht, vraagt Hij als een kind: Waarom slaat gij Mij? Ze spijkeren Hem aan een paal en Hij bidt: „Vader, vergeef het hun.”

Alle echte liefde bloeit op uit de liefde Gods tot de wereld.

De liefde vergaat nimmermeer.

Jan Luyken gevoelde er iets van, toen hij zijn verzen schreef:

Liefdens-hof braveert het al,
Laat 'et haaglen, laat 'et waayen,
Laat de Hemel blixems swaayen,
Met een zware donderval,
Laat de gure winter beven,
Dat al 't geurig groen bederft,
Liefdes bloemen blijven leven,
Laat 'et sterven, wat er sterft.

A. L. v. H.

EXAMEN *)

DOOR ANNE DE VRIES

HET IS TWAALF UUR IN DEN NACHT. Buut heeft juist, beneden zich in de huiskamer, de pendule hooren slaan: twaalf schelle, driftige geluidjes, daarna weer het ruischen van de stilte. Bij elken slag is zijn ergernis gegroeid.

Twaalf uur! Dat beteekent dus, dat hij al twee uur wakker heeft gelegen. Dat beteekent, dat hij nog hoogstens zes uur slapen kan in dezen nacht vóór zijn examen. Misschien ligt hij den heelen nacht wel wakker, want in zijn hoofd is het zoo akelig helder als midden op den dag.

„Als dat goed kan gaan!” denkt Buut. En zijn angst wordt weer een beetje grooter.

Met een ruk zit hij op den rand van zijn bed. Het kleine raam staat wijd geopend naar den koelen vrede van den Augustusnacht. Maar hier, in het bekrompen dakkamertje is broeiing en benauwdheid. Over den straatweg raast een auto achter zijn felle schijnwerpers voorbij. Boomschaduw en ijlen langs de wanden. Dan keert de duisternis weer.

Buut zucht tegen een zwaren druk op zijn borst. Wat mankeert hem toch vanavond? Is er een oorzaak voor deze onrust? Hij heeft nog wel zoo verstandig geleefd de laatste dagen. Niet te hard meer gestudeerd. Weinig geroookt. Vandaag een flinken fietstocht gemaakt en een half uur gezwommen in de beek. En om tien uur is hij naar boven gegaan in zoo'n lekker lodderig slaapgevoel, dat hij moeite had met zijn avondgebed. Toen hij ging liggen, had hij zóó kunnen inslapen, als hij dat gewild had.

Een domheid van hem, om er nog juist aan te denken, dat dit een heel bijzondere avond was en dat het morgen een heel bijzondere dag zou zijn. Toen was er nog zooveel te regelen en te overdenken. Hij raakte gevangen in zijn zorgelijk gepieker en het laat zich aanzien, dat hij niet meer vrij zal komen. Nu voelt hij zich zoo zwak

*) Romanfragment.

en onwetend, dat hij zich verbaast over zijn durf, om zich voor dat examen aan te melden.

Buut drukt de gebalde vuisten tegen zijn slapen en zit zich zuchtend te wiegen. Hij kan dat examen toch ook maar niet laten komen, zooals het belooft te komen. Er hangt zooveel van af; zijn heele toekomst, zijn geluk! De dag van morgen beslist daarover. Of eigenlijk niet de dag, maar de examinatoren. Er is een soort, doorkneet in één vak, met een hoofd als een encyclopaedie, en geraffineerd in het stellen van strikvragen. Er is ook een soort, dat den avond te voren het stokpaardje moet optuigen, dat heel den volgende dag bereden zal worden: Rijd mee, waar ik heen wil, of val te pletter. Aan beide soorten zal het niet moeilijk vallen, om het een eenvoudigen boerenjongen leelijk lastig te maken. Vooral wanneer die jongen langzaam en moeilijk spreekt, en spoedig door zijn zenuwen van zijn stuk is gebracht. Wacht eens, die electriciteitswetten mag hij nog wel even nakijken. En die kleinzielig precieus taalkundige definities. Als hij het boek meeneemt, heeft hij in den trein nog den tijd . . .

Ineens zit hij nu de graven uit het Hollandsche huis te repeteeren, maar hij moet het opgeven, hij kent ze niet meer. Hij laat zich achterover vallen op het klamme kussen. Zie je nou wel, daar is hij al weer bezig. Wil hij nu slapen, of wil hij het niet?

Dirk de eerste, Dirk de tweede, Arnout, Dirk de derde, Dirk de vierde, Floris de eerste . . . Een geluid als het keffen van een hondje. Half een.

„Ja, is 't nou uit!” snauwt Buut. Hij klemt de tanden op elkaar en denkt met de handen aan zijn hoofd ingespannen na. Hij komt tot de overtuiging, dat hij rondwaalt in een heksenkring: Er is een geheime angst, die hem al weken gezelschap heeft gehouden en die rooft hem den slaap. Daarover ergert hij zich. Die ergernis maakt zijn angst weer grooter. En die angst brengt hem nog een stap verder van de rust.

Maar dat is nu toch iets gewonnen, dat hij zich zelf dóór heeft. Zag hij nu maar een kans, om handig uit te knippen uit dien noodlottigen cirkel.

Och, hij weet het wel, het is God, die alle dingen beslist, die ook alles, waar hij zich zoo bezorgd over maakt, in Zijn almachtige hand heeft. Hoeveel keeren heeft hij dat dezen avond al beleden in zijn bidden om uitkomst? Hij weet, waar hij verlossing moet zoeken uit zijn benauwdheid. Hij heeft een vrome moeder en een rechtzinnigen vader. Hij heeft belijdenis gedaan. Hij heeft zijn jong geloof, dat soms vurig en moedig is en dan weer, bijna zonder overgang, zwak en twijfelend, maar toch een gelóóf, eerlijk en waarachtig. Hij heeft zijn bezwaren tegen dezen tijd van dorre dogmatiek, maar ook zijn verborgen omgang met God: een weg over hoogten, die nog naglanzen van Gods genade, door de donkere doolhoven van onoplosbare problemen, en door moerassen van zonde. Wat helpt hem dat nu? Wat doet hij met zijn geloof in dezen nacht en in deze omstandigheden?

Buut voelt zijn verantwoordelijkheid. Hij schaamt zich en zijn angst verheft zich tegelijk. Er is maar één mogelijkheid; het gebed.

Hij ligt op zijn knieën en poogt zijn hart uit te storten. Hij herinnert zich zijn lievelingsteksten, de schoone troostende Godswoorden: „Roep Mij aan in den dag der benauwdheid en Ik zal u uithelpen . . .” „Want zoo hoog de hemel is boven de aarde, is Zijn goedertierenheid geweldig over degenen, die Hem vreezen . . .” „Ten dage, als ik zal vreezen, zal ik op U vertrouwen . . .”

Het zijn de reddingsboeien waaraan Buut zich vastklemt in deze zee van angst. Hij wordt er een tijd door gedragen, maar niet omhoog gevoerd. Zijn denken blijft aardsch en zijn gebed is een vechten. Als hij gaat liggen, legeren de zorgen zich opnieuw rondom hem. Hij heeft zich toch zeker wel iets overspannen de laatste dagen. Uit het duister, waarin hij ligt te staren, zijn minachtende en medelijdende en cynische blikken op hem gericht. Er fonkelen lorgnetten van examinatoren. Zij staan om zijn bed en praten over hem. Een oud smalend gezicht wendt zich om, een uitgedroogd schoolmeestersgezicht. De oogen flikkeren boosaardig. De dorre lippen bewegen. Het gezicht praat.

„Johannes Martinus Buut,” zegt het, „wat verbeeld jij je nu eigenlijk? Je bent een doodgewone jongen, die tot je twintigste jaar in het land heeft gewroet en toen nog op de zotte gedachte kwam, om met zoo'n gammel stoomcursusje voor onderwijzer te gaan studeeren. Wat denk jij nu, dat we jou de jeugd zullen toevertrouwen? Neen vriendje, dan heeft je eigenwijsheid en je hoogmoedigheid je parten gespeeld. Je hebt veel gelezen en gedacht, nietwaar? En je denkt, dat je een gezond stel boerenhersens hebt, met een schat van opgespaarde energie, die geslachten door ongebruikt gelegen heeft. Maar daar kom je er niet mee! Onderwijzers moeten Normal- of Kweekschool achter den rug hebben of H.B.S. Wat zeg je? Was het Gods weg, dat je de studie koos? Ja, hoor eens, met godsdienst houden wij ons niet op bij het examen. Wou jij onderwijzer worden om je geloof? Een dwaze gedachte, nietwaar heeren? Kennis eischen wij, parate kennis, gedegen kennis van veertien vakken, uit ongeveer negentig studieboeken. Bovendien de eerste beginselen van de drie talen. Waar is al die kennis van u? Waar blijft u nou met uw geloof? Wel, meneer Buut?” En ze lachen allen. En de pendule slaat haastig één uur.

Buut beeft en ergert zich. En dan bespringt hem de angst als een beest. Hij duwt hem onder in roode golven. De laatste reddingsboei drijft weg.

„God, God!” kermt Buut. Dat is geen lichtzinnig aanroepen van den naam des Drie-eenigen en geen vloek. Dat is de kreet van een drenkeling, die nog een zwakke hoop heeft op redding.

Hij komt hijgend overeind en wankelt naar het raam. Het zweet staat op zijn voorhoofd.

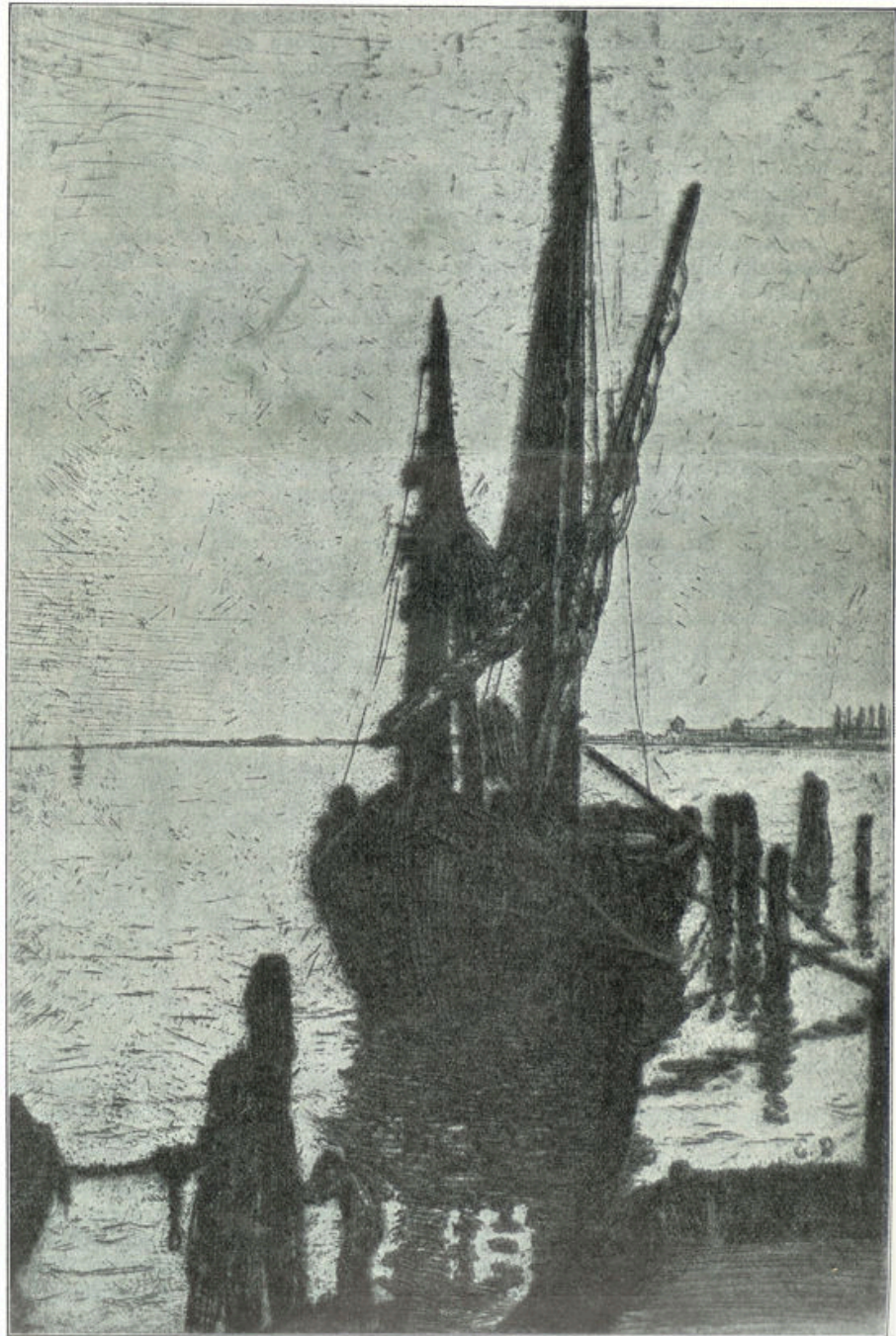
Hij leunt ver naar buiten uit het smalle raam. Hij snakt naar lucht. In zware schemering ligt de nacht, oneindig en mild als een bespot-

ting van zijn dwazen strijd. Er is het gerol van een trein in de verte... De lichte ritseling van een wind zucht in de populieren en een zacht geruisch: de vredige adem van het slapend heelal.

Buut houdt het hier niet uit. Hij moet naar buiten. Hij moet zich baden in dien vrede. Hij moet zich verliezen in deze overgave. Hij grabbelt in het duister naar zijn schoenen, trekt ze aan, sluipt den zolder over en stommelt als dronken de ladder af. Hij stoot de klink van de schuurdeur en staat buiten.

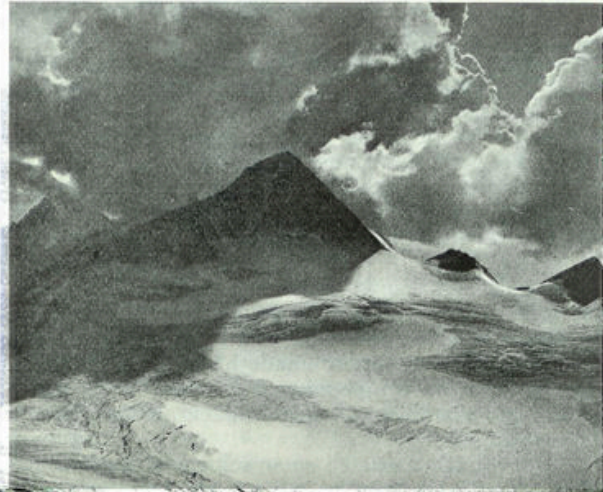
Hij duizelt even. Dan breidt hij zijn armen uit en vlucht het donker in. Hij roept naar God, want hij voelt, dat de satan zelf hem op de hielen zit.

(Slot volgt.)

Naar een ets van E. Pfeiffer's.

IN DE HAVEN

Het rijk van de eeuwige sneeuw

EXAMEN

(SLOT)

DOOR ANNE DE VRIES

ALS HIJ WEER TOT ZICHZELF KOMT, STAAT hij geleund tegen een boom bij de beek, en Hector, de heemhond, ligt met geheven kop aan zijn voeten. Het ontroert Buut, dat er één levend wezen is, dat met hem waakt. Hij bukt zich en pakt den grooten, warmen kop in zijn handen. De hond jankt zacht, maar in zijn groene, flikkerende oogen is geen troost.

Buut zucht en loopt heen en weer langs het water. Als een schaduw volgt hem de hond. De boomen ruischen en het water glanst met kleine, vriendelijke tintelingen boven de sterren. Hector gromt onrustig, diep in zijn keel.

„Zwemmen,” denkt Buut, „nu zwemmen.....” Hij staart in het duistere water. Maar er is een macht, die hem weerhoudt, een vrees voor den sprong in het oneindige.

Hij rilt en gaat terug. Hij knoopt zijn pyama dicht tot den hals. Dat is misschien zijn grootste dwaasheid, dat hij zoo bezweet naar buiten geloopen is. Als hij morgen ziek is, loopt alles mis. Hij zal wel ziek zijn. Dan is hij meteen van alles af, dan wordt hem de schande bespaard, dan heeft hij een gegrond argument.....

„Kerel,” zegt Buut, „wat ben je toch een ellendig mensch. Jij, lafaard!”

Hij verhaast zijn schreden. Maar tusschen de akkers staat hij toch weer stil, ademt zóó diep, dat het pijn doet in zijn borst, en kijkt rond. Welk een verheven schoonheid in de schepping! De nevels, die dwalen als kudde in den nacht. De geur van den grond en de bloemen. Het zwevend geroep van een patrijs in de velden. En Uw hemel daar boven..... Heer, wat zijt Gij goed!.....

Er komt toch een begin van rust over Buut, nu hij zich verliest in aanbidding. Nu zal hij naar huis gaan en slapen, slapen..... In de hoede van dienzelfden God, die zorgt voor de patrijzen en het koren. Maar die hebben het morgen beter dan hij. Het zal nu twee uur zijn, misschien iets later. Drie uur slaap kan hij in elk geval nog halen. Misschien genoeg, om nog eenige krachten te scheppen..... En dán! Stil, daarover niet!

Buut zet den pas er in. Al spoedig rekent hij toch weer. Hij zal nog best zóó kunnen rekenen, dat hij er

komt. In de taalvakken is hij toch altijd sterk geweest en in de andere was hij ook niet de minste op den cursus. Bij de tentamens heeft hij zevens en achten gehaald en één vijf, voor wiskunde. Maar de tentamens waren schriftelijk, dat maakt voor hem verschil. Als hij nu morgen maar wat gladder van tong is dan gewoonlijk, en den durf heeft, om door te zetten, wanneer hij denkt, dat het mis zal gaan..... Een beetje zelf-suggestie zou wel goed voor hem zijn. Dat heeft hij noodig bij zoo'n gelegenheid. Al is het dan eigenlijk zelf-bedrog.

Nu kan er een engel aan hem voorbijgaan, maar Buut zal hem niet meer zien. Hij is verloren in zichzelf. Hij zal zich moed inspreken, hij zal gaan leven op een trotsch en wankel plan van kracht en zelfvertrouwen. Maar als hij het gelooft, zal het plan niet wankel zijn. Hij zal zijn angst in slaap zingen met een zelfbedacht lied op hooggestemde valsche snaren. Maar als hij het gelooft, zal het lied wel zuiver zijn. Het is toch een feit, dat veel groote mannen geregeld de auto-suggestie beoefenden, misschien wel daardoor groot zijn geworden. Maar het is ook een feit, dat Buut van een leugen geen waarheid kan maken en dat de greep van het monster weer langzaam begint te knellen.

Nu is er ook een vrees voor zijn bed, het zwoele bed onder den benauwendenden druk van de pannen. Daar zal de strijd misschien weer opnieuw beginnen. Behalve dan, wanneer hij zich zou kunnen wijsmaken, dat deze waarheid een leugen is.

De ijzeren vingers van de zorg klemmen zich vaster om Buuts verwarde ziel. Maar als hij bij het huis komt, schijnt er licht door de harten van de blinden. En bij de open deur staat een kleine vrouw in een donkeren mantel, met daaronder de witte streep van haar nachtpon, te wachten. Buut schrikt en wordt tegelijk ontzaglijk blij. Daar staat zijn moeder in den nacht en ze drukt haar hand tegen haar zij. Dat is haar gewone houding in de laatste jaren, nu ze haar kwaal heeft. In het dagelijksch leven wordt dat niet meer opgemerkt. Maar nu raakt Buut daar bewogen van.

De hond blaft, springt vooruit en komt kwispelstaartend terug. Moeder doet een paar stappen en zegt maar één woord: „Johannes?”.....

„Moeder, ga naar bed,” zegt Buut bezorgd.

„Is het goed?” vraagt ze.

„Nee,” zegt Buut zacht, „het is verschrikkelijk.”

Nu kan hij als een kleine jongen bij haar gaan huilen, zooals hij vroeger deed, wanneer hij verdriet had. Hij kan ook in zijn schaamte en ergernis een paar norsche woorden zeggen, wat heel gewoon is van een boerenzoon tegenover zijn moeder. In beide gevallen zal hij haar beladen met een deel van zijn last. Daarom doet hij niets. Hij staat bij haar, een hoofd grooter dan zij, en wendt zijn hoofd af. En zij spreekt langzaam een paar eenvoudige woorden, die geuren van liefde en van verlangen om te helpen.

„Je wilt er alleen voor staan,” zegt ze, „en je bent van kind-af een vechtersbaas geweest. Je staat met je gezicht naar den Booze, oog in oog. En je slaat er misschien wel flink op los. Maar je staat met je rug naar den Heiland. Keer je om, Johannes. Begrijp je me, jongen? Vluchten is geen schande, naar Hèm niet. Heb je dat nu nóg niet begrepen?”

En na een poosje nog dit: „Ik zal voor je bidden.”

Dan duwt ze hem naar binnen en sluit de deur. Ze staan nu geheel in het duister. Ze tast naar zijn hoofd. Ze trekt het naar beneden en geeft hem een zoen op

zijn voorhoofd. Het is een zeldzaamheid, dat een oude boerin dit doet bij haar volwassen zoon en een uitdrukking van de hoogste teederheid. Buut kan er niets aan doen, dat er tranen in zijn oogen komen. Maar het is eigenlijk niet erg, want het is donker. Zij ziet er niets van.

En als hij nu weer alleen op de ladder staat, is er één troost als een ster in den nacht: Zij zal voor hem bidden! Het zijn eenvoudige woorden, maar van een geheimzinnige kracht.

Buut gaat met tegenzin zijn kamer binnen. Hij trekt zijn schoenen uit, haalt de verwoelde deken over zich heen en gaat liggen nadenken met zijn brandende oogen op het schemerend raamvierkant. Een weldoende warmte trekt door zijn huiverend lichaam. Hij is doodmoe. Maar er is nóg iets, dat de slaap van hem weert. Het is werkelijk, zooals hij vermoedde: alles ligt hier in het donker zooals hij het heeft verlaten. En alle kracht, die nog in Buut is, trekt zich saam op de begeerte, om opnieuw den strijd aan te binden.

Er is een zachte vrouwenstem, die hem waarschuwt en hij weet, dat het verstandig zal zijn, om die te gehoorzamen. Het kost hem groote moeite, want alles wat sterk is en trotsch, komt er tegen in verzet. Maar hij wordt gedwongen, want er is geen uitkomst meer. Hij begaaf de lafheid, hij keert zich om en deserteert. Hij geeft zichzelf en zijn toekomst en alles prijs en hij waagt den sprong in het oneindige. Hij knielt bevend vóór zijn bed en hij zegt vurig: „Heere, hier ben ik. Ik heb het verloren. Hier ben ik, arm en naakt en gewond. En wat er nu van komen zal, ik weet het niet, maar ik wil het ook niet weten. Hier ligt alles, mijn werk en mijn zorg en mijn hoogmoed en mijn angst en ik zelf lig er bij en ik kan niet verder. Nu geef ik mij aan U over, zooals ik ben en doe U nou maar met mij, wat Gij wilt. Ik wil alles aanvaarden, het zal goed zijn. Ik wil heelemaal niets wezen, heelemaal niets. En nu wacht ik net zoo lang totdat Gij mij zegt, dat Gij mij liefhebt om Christus' wil, uit louter genade. Amen.”

En dan gaat hij weer liggen en spreekt verder, zoo eenvoudig als een kind. Hij herhaalt veel dezelfde woorden, hij probeert duidelijk te zeggen, wat hij wil. Hij grijpt weer de reddingsboeien, en nu dragen ze hem omhoog. Hij verbaast zich er over, dat ze nu zwellen van kracht. Het wordt licht en goed. Nu hij zelf het recht opgeeft, om als God te willen zijn en alles zelf te bedisselen, nu komt God in Zijn liefde tot hem. En plotseling is het daar, dat heerlijk vertrouwen, de durf om alles te aanvaarden, lijden of geluk, al naar het komen wil. Het is een zalig bewust-worden van volkomen afhankelijkheid en tegelijk volkomen kracht. Als hij het weet, weet hij ook, dat het er al was, zóó ongemerkt is het gekomen. Het daalt als een dauw op verschroeide velden, het is zoo onweerstaanbaar als de verlossende regen na een onweer. Waar komt het vandaan en wat heeft dit mogelijk gemaakt? Hebben moeders gebeden in hun sterke vlucht de zijne getrokken tot voor den troon van God? Is het een ingrijpen van den Almachtige of heeft de natuurlijke loop der dingen hiertoe geleid? Wat doet het er toe? In ieder geval is het God Zelf. Het kamertje is vol van Hem en Buuts ziel is vol van Hem en de heele wereld kan Hem niet bevatten.

In de volheid van zijn vreugde kan Buut geen woorden meer vinden. Hij zegt eenvoudig: „Ik dank U, Heere, ik dank U!... Mijn heele leven zal U behooren.”

En slaapt in.

Voor het raam gloort het eerste morgenrood.

VERSTOORD GELUK

Koning Alexander van Joego-Slavië †

HET WAS BEGIN JULI 1914, dat we onder dezen titel een korten indruk gaven over het zoo wreed verstoorde geluk in het gezin van aarts Hertog Frans Ferdinand van Oostenrijk. Hij en zijn gemalin werden op denzelfden dag door revolvergeschoten gedood. — Verstoord was het geluk van dit koninklijke gezin.

En nóg leven we in een tijd, waarvan de apostel Judas getuigt, dat de menschen de heerschappij verachten.

Hoe kort is het nog maar geleden, dat op ruwe wijze het geluk verstoord werd in het gezin van den Oostenrijkschen bondskanselier Dr Dolfuss. Ook hier werd door moordenaarshand de vader plotseling weggerukt. Terwijl de moeder met haar kinderen in Italië genoot van de vacantie, viel haar man als het slachtoffer van zijn plicht.

En thans, in deze Octobermaand, luidt opnieuw de doods-klok over een vorstelijk persoon, een regeerend koning, die buiten zijn eigen rijk door moordenaarshand den dood vond.

Nog nauwelijks had Koning Alexander van Joego-Slavië het land betreden, waar hem een grootsche ontvangst werd bereid, of een sluipmoordenaar volvoerde zijn duivelsch plan, wat hem maar al te goed gelukte. Niet alleen de vorst vond den dood, maar Frankrijks minister van Buitenlandsche Zaken, Barthou, deelde het lot van den koninklijken bezoeker, en met hem nog anderen.

Terwijl zich dit verschrikkelijk drama afspeelde, reisde Koningin Maria, onbewust van haar verstoord levensgeluk, door Frankrijk naar de plaats, waar zij haar gemaal zou ontmoeten; en haar oudste zoon Peter, een jongen van elf jaar, speelde zijn vroolijk spel op de kostschool in Engeland, waar hij pas eenige weken was.

Wél mogen we hier spreken van verstoord geluk. Moge God de koningin-weduwe sterken en nabij zijn in deze ontzettende dagen. Moge Hij ook den jongen Peter bewaren, het nog zoo jonge kind, dat thans reeds als koning in de plaats van zijn vader is uitgeroepen.

Wat leven we in verschrikkelijk booze dagen! De opstand tegen alle gezag vermeerderd, de gruwelen nemen op schrikbarende wijze toe, het leven van allen, die in hoogheid zijn gezeten, is wellicht meer dan ooit allen dag in gevaar.

Moge dit feit er alle geloovigen toe brengen, hun toevlucht te nemen tot volhardend gebed, vooral voor onze Koningin en onze Prinses.

Maar vergeten we óók niet die diepbedroefde vorstin van Joego-Slavië, die zonder haar man moet terugkeeren naar het paleis in Belgrado, naar haar halfverweesde kinderen. God geve deze koningin den moed en de kracht, om zich te wijden aan het beste wat haar overgebleven is!

v. R.

Koningin Maria met twee harer kinderen. Een foto van enkele jaren geleden.